

Naše Slovensko

Kríza demokracie

**Fórum občanov
Slovenska**

www.sk-forum.sk

Vydavateľ: Fórum občanov Slovenska

Dr. Vladimíra Clementisa 10

821 02 Bratislava

Tel.: +421908700813

Email: plai@sk-forum.sk

www.sk-forum.sk

Rok vydania: December 2008

© **Eubomír Plai, Radoslav Štefančík**

Publikácia v tvare ebook je prístupná na www.sk-forum.sk. Môžete ju voľne distribuovať ľubovoľnému počtu priateľov a známych alebo tlačiť bez obmedzenia.

Publikácia je n e p r e d a j n á

ISBN 978-80-970084-3-7

Podakovanie

*Fórum občanov Slovenska Vám ďakuje za stiahnutie tejto publikácie z Internetu.
Veríme, že Vás jej obsah zaujme a podnieti k zamysleniu.*

Lubomír Plai

Čo je Fórum občanov Slovenska?

Fórum občanov Slovenska je dobrovoľné záujmové združenie občanov, ktoré rozvíja činnosť na území Slovenskej republiky. Je samostatnou právnickou osobou zaregistrovanou Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky dňa 5. mája 2006 pod č.VVS/1-900/90-282 21.

Kto je Lubomír Plai ?

Zakladateľ Fóra občanov Slovenska a v súčasnosti jeho predseda. Bol starostom mestskej časti Bratislava – Lamač a neskôr predsedom Úradu pre štátnu službu. V Demokratickej únii Slovenska bol jej podpredsedom a predsedom Programovej rady. V Organizácii pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD) so sídlom v Paríži zastával funkciu podpredsedu Výboru pre verejnú správu (Public Governance Committee).

Kto je Radoslav Štefančík ?

Spoluzakladateľ Fóra občanov Slovenska. V súčasnosti pôsobí ako vysokoškolský učiteľ na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Vyštudoval politológiu a nemecký jazyk a literatúru v Prešove a v Jene. V minulosti bol radovým členom SDKÚ-DS. Od roku 2004 je externým doktorandom na Fakulte medzinárodných vzťahov VŠE v Prahe.

Obsah

Predslov.....	6
Úvod	7
I. KRÍZA DEMOKRACIE	8
Diagnóza spoločnosti	8
Dedičstvo minulého režimu	8
Terapia chorej spoločnosti	9
Mafia verzus demokracia	9
O občianskej zodpovednosti.....	10
Litánie lží.....	11
Politické prešľapy.....	12
Rakovina zvaná korupcia	13
Spoločenstvo zlodejov a okrádaných.....	13
Preukazovanie majetku	14
Ako vláda vyrába z občanov nepriateľov.....	14
Keď spravodlivosť klame.....	15
Boj o energie?	15
„Nenažraní“ zahraniční investori	16
Facka poctivej práci.....	16
Štát sme my	17
Uplatňovanie práva voliť.....	18
Morálka a etika v podaní vlády	19
Politické nominácie ako pôvodca zla.....	19
Patriotizmus ako výraz našej slobody	20
Vláda občanov	20
Na čo potrebujeme štát?.....	20
Zlyhanie v prenájme štátneho majetku a v predaji hnutel'ného majetku štátu	21

Zlyhanie v privatizácií štátneho majetku	21
Zlyhanie v zákonodarstve a riadení štátu.....	22
Zlyhanie v riadení hospodárstva	22
Demokracia ako výraz plurality politických strán.....	23
Zodpovednosť médií za obranu demokracie	23
Liberáli alebo konzervatívci?.....	25
Strata hlasu za stratu dôvery.....	25
Deti - naša budúcnosť.....	25
Čo chceme?.....	26
Ponuka na občiansku diskusiu	26
II. PONUKA NA ZMENU	28
Čo treba zmeniť?	28
Záver.....	29

Príloha 1 – Vyhodnotenie SPP v miliardách Sk

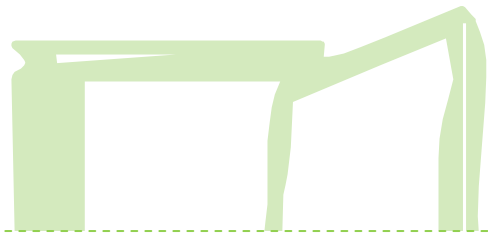
Predslov

Kríza demokracie má mnoho prejavov. Zo samotnej podstaty demokracie vyplýva, že je a vždy bude v ohrození. Spôsob, akým sa uplatňuje, plodí rozčarovanie a vyvoláva u občanov šok. Šok z bezohľadnej politickej praxe tých, ktorí sú pri moci.

Na druhej strane je demokracia nevyčerpatelným zdrojom nádeje, ktorá pramení z práva slobodného rozhodovania občanov o tom, komu dajú vo voľbách svoj hlas a dôveru viesť ich. Právo a privilégium občana slobodne voliť ide ruka v ruke s veľkou zodpovednosťou za jeho využívanie a zodpovedné uplatňovanie.

Úvahy a názory vyjadrené v tejto publikácii vychádzajú z každodennej reality a sú kritické. V žiadnom prípade sa však netýkajú čestných a zodpovedných mužov a žien, tých, ktorí vykonávajú svoju prácu pre vládu, ministerstvá a v ostatných úradoch štátnej správy a samosprávy odborne, nezaujato a nestranne v súlade s etikou.

Lubomír Plai

Úvod

Kríza demokracie na Slovensku je odrazom hlbokého úpadku morálky a dobrých mravov v spoločnosti. Je najvyšší čas pripomenúť si, že o slobodu a demokraciu sa treba stále usilovať a zaslúžiť si ju.

Myšlienka osloviť touto publikáciou občanov, ktorým záleží na efektívnom a čestnom spravovaní verejných záležitostí, sa rodila postupne, spolu s narastajúcim rozporom medzi slovami a činmi ústavných činiteľov – prezidenta, parlamentu, vlády, politikov a politických strán v uplynulých rokoch. Záver, ku ktorému sme dospeli, sa dá zhrnúť do jednej vety. Najväčším nebezpečenstvom, ktoré nám občanom dnes hrozí, je uplatňovanie politickej moci nekontrolovateľným spôsobom.

Treba sa nám zamyslieť nad budúcnosťou našej demokracie. Nie je možné nečinne sa prizerať a veriť, že nami zvolení zástupcovia urobia všetko v prospech občana. Aj keď sa niekedy zdá, že sme proti tomu bezmocní, nie sme. Nie sme a nebudeme, ak spojíme sily, ak sa budeme vzájomne podporovať a robiť len to, čo je dobré pre ľudí, ktorí majú radi svoje Slovensko.

Predkladaná publikácia má dve časti. V prvej nazvanej Kríza demokracie poukazujeme na niektoré nedemokratické praktiky politických strán a hnutí, na ich podstatu a negatívne dôsledky na ďalší vývoj spoločnosti. V druhej časti Ponuka na zmenu sa snažíme stručne načrtnúť cesty, po ktorých je podľa nášho názoru možné občianskou angažovanosťou spoločnosť z krízy vyviešť.

Naším cieľom je prispieť k praktickému naplneniu ústavou zaručenej rovnosti občanov. Politické strany svojim doterajším konaním odradili mnohých slušných ľudí nielen od členstva v politických stranách, ale aj od ich podpory. Stále zostávame občanmi tejto republiky a nie je nám ľahostajné, v akých podmienkach budeme žiť. Skúsme spoločne dokázať, že 96% nestraníkov z celkového počtu obyvateľov Slovenska má väčšiu váhu a autoritu než 4% občanov združených v zle fungujúcich politických stranách.

I. KRÍZA DEMOKRACIE

Diagnóza spoločnosti

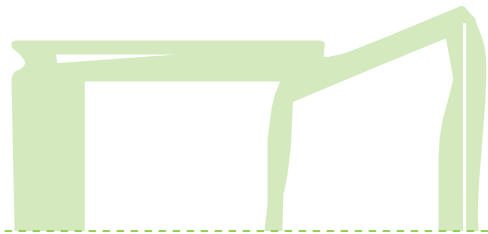
Stranícky klientelizmus vytvoril skupinu bohatých funkcionárov verejnej správy, ich rodinných príslušníkov, priateľov a straníckych prívržencov. Napríklad Fond národného majetku predal za 99 miliónov korún štátny majetok v hodnote presahujúcej 6 miliárd korún. Občania, ktorí od poslednej zmeny očakávali obrat zistili, že v ostatných voľbách sa sila a postavenie nepoctivého kapitálu iba upevnili. Otvorenie priestoru pre realizáciu prepraných špinavých peňazí sa účinne maskuje sociálne orientovanými programami, ktorým mnohí veria.

Znechutenie občanov z politiky a politických strán na Slovensku je nebezpečným javom, ktorý výrazne podkopáva základné piliere demokratického štátu. Kríza demokracie je realitou, a my už ďalej nemôžeme vláde dovoliť ignorovať ľudí, ktorým by mala slúžiť. Rovnako nemôžeme ignorovať našu zodpovednosť byť aktívnymi, suverénnymi občanmi. K štátnej moci musíme pristupovať ako k ohňu. Pod kontrolou je oheň dobrý sluha, inak je z neho veľmi zlý pán.

Zatiaľ čo krajina čelí novým výzvam a ohrozeniam, väčšina našich lídrov (z jednej aj druhej strany politického spektra) pokračuje v divadelnom predstavení „Hašterenie rozmazaných detí“. Neutíchajúci boj o moc medzi súčasnou koalíciou a opozíciou má zničujúce účinky na možnosť dosiahnuť konsenzus vo vážnych veciach. Preto ak chceme žiť kvalitnejšie, v dobre riadenej spoločnosti, musíme začať u seba. Je našou občianskou povinnosťou dôsledne a priebežne kontrolovať štátnu moc, aby sa neotočila proti nám, ale naopak, aby nám slúžila!

Dedičstvo minulého režimu

Mnohí z dnešných politikov pred devätnástimi rokmi sedeli na teplých miestach, verne platili členské jedinej strane, alebo sledili v službách ŠTB. Keďže všetkého bol nedostatok, bolo to obdobie, kde peniaze nehrali dôležitú úlohu. Neboli to peniaze, ale známosti, ktoré otvárali dvere na lepšie platené pracovné miesta, na vysoké školy, k lepšej zdravotnej starostlivosti, k vycestovacím doložkám, ale aj k detským hračkám, mandarínkam, či k pomarančom. A my sme si na ten systém zvykli, ba sčasti sme sa mu prispôbili. Do vrecka sme prispeli úradníkom, lekárom, dekanom, predsedom národných výborov, predavačke v hračkárstve, a možno aj biletárke v kine. A hoci tá jediná strana už nie je,

system a myslenie ľudí sa nezmenilo. Dostávať a brať považujeme za prirodzenú vlastnosť našej národnej povahy. Už menej sme ochotní aj dávať – angažovať sa.

Dnes tak vôbec neprotestujeme, ak sa na dobre platené miesto dostane poslancova dcéra, ak dotáciu z ministerstva dostane priateľ nejakej poslankyne, ak zákazku od štátu dostane stavebná firma finančného mecenáša vládnucej strany, ak sa na zmene menového kurzu nabalí firma blízka ministrom financií, ak niekto kšeftuje s našimi peniazmi. Politici sa nám vysmievajú a nám vôbec nevadí, že z nás robia menejcenných. Cudne mlčíme a bez jediného náznaku protestu sa na to pozeráme.

Terapia chorej spoločnosti

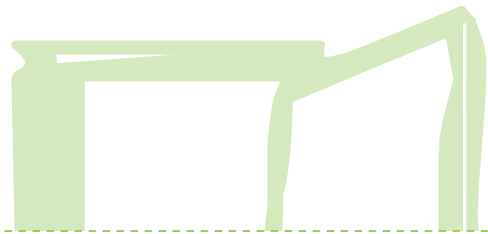
Spoločnosť môžeme prirovnať k ľudskému organizmu. Ešte nie je beznádejne chorá, ale potrebuje účinnú terapiu. Liečenie, ktoré zastaví zlyhávanie jedného orgánu za druhým. V krátkej histórii Slovenskej republiky už zlyhali prezident, vláda, parlament, Fond národného majetku, vážne problémy registrujeme v policajnom zbore a podobne.

Vážne chorého človeka nie je možné vyliečiť acylpyrínom alebo jednou návštevou u lekára. Ani pre našu spoločnosť neexistuje jednoduchý liek. Chce to odbornú starostlivosť, správnu diagnózu a voľbu vhodnej terapie. Šarlatánstvo a populizmus spoločnosti nepomôžu. Skôr účinnej liečbe bránia. Na niektoré neduhy stačia medikamenty, na iné pomôže len chirurgický rez. Napríklad na očistenie sudcovského stavu od osôb, ktoré nie sú hodné oslovenia „ctihodnosť“. Na zbavenie prokuratúry od štátnych žalobcov s dvojakým metrom. Na prepustenie jednotlivcov, ktorí kazia dobre meno polícii atď.

Mafia verzus demokracia

Pod vplyvom politických strán a zneužívaním štátnej moci boli právo a spravodlivosť, v rozpore so záujmami väčšiny občanov, zneužitú v prospech jednotlivcov. V súlade so záujmami chorobne hrabivých jednotlivcov, ovládajúcich politické strany, boli štátnou mocou kreované orgány spravodlivosti a celé tímy právnikov sa dostali do služieb tých, ktorí si následne mohli za zlomok skutočnej hodnoty rozdeliť majetok všetkých občanov a peniazmi získanými z jeho predaja, teda našimi vlastnými peniazmi, korumpovať spoluobčanov. Už samotné pripustenie pravdivosti tohto konštatovania predznamenáva koniec demokracie v štáte.

Čo k tomu mafii stačilo? Napríklad využiť právnu skutočnosť, že predaj za dohodnutú kúpnu cenu, a teda aj predaj za „korunu“, má charakter kúpnej zmluvy, a nie darovacej

zmluvy. Kupujúci tak nadobudli miliónové majetky za „korunu“ v súlade so zákonom. Alebo stačilo zastaviť konanie orgánov štátu, ktoré mali v zmysle zákona konať, ale nekonali. V dôsledku nečinnosti, napr. daňových úradov a finančnej kontroly, máme v spoločnosti doteraz problém s neústavným zákonom o preukazovaní pôvodu majetku. Alebo v dôsledku nečinnosti súdov máme doteraz nevyriešený problém poškodenia jednej skupiny občanov inou štátom preferovanou skupinou (mnohé rozhodnutia súdov, ktoré mali byť vydané včas, nebudú už vydané nikdy).

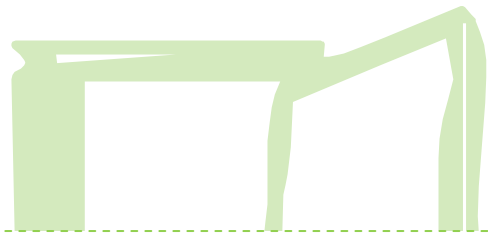
Najznámejším prípadom paralyzovania činnosti orgánov činných v trestnom konaní sú často diskutované amnestie prezidenta Kováča, amnestie zastupujúceho prezidenta Mečiara a ich rušenie zastupujúcim prezidentom Dzurindom. Všetky sa týkali konania jednotlivcov a boli vydané v štádiu vyšetrovania podozrení z trestných činov. Amnestie zastavili stíhanie osôb podozrivých z páchania trestnej činnosti. Tak sa na Slovensku rozhodnutím prezidenta republiky spravodlivosť odsúvala na vedľajšiu koľaj. Podľa názoru súčasných strán vládnej koalície boli amnestované činy, ktoré sa vraj nikdy nestali. Takto bol amnestovaný aj trestný čin zmarenia referenda. Amnestie bolo možné vydať len preto, že voľba prezidenta bola predtým „zástupcami ľudu“ v parlamente znemožnená.

V privatizácii bol štát použitý ako legálny nástroj na okrádania občanov inou skupinou občanov. Štátny majetok vytvorený rukami a umom našich rodičov sa nezakryte používal na kupovanie politickej podpory. Rozpredaj štátneho majetku straníkom a sympatizantom politických strán, podporený politickými rozhodnutiami a straníckym klientelizmom, viedol k jeho mnohonásobnému znehodnoteniu. Fungujúce podniky mafia zmenila na mŕtvu hmotu, ktorej hodnotu vzápätí premenila na svoje honosné sídla, jachty a ľahký život.

O občianskej zodpovednosti

Medzi občanmi je veľa takých, ktorí nemajú čas venovať sa politike a sledovať verejné záležitosti. To naša politická elita naplno využíva a zneužíva. Nehovorí nám pravdu a spolieha sa, že na to neprídeme.

Naša občianska zodpovednosť je vlastne zodpovednosťou za činy nami volených zástupcov na jednoduchom princípe: za činy koalície zodpovedajú jej voliči, za činy alebo nečinnosť opozície tiež jej voliči. Ale občania, ktorí sa nezúčastnili na voľbách, zodpovedajú za oboch. Tým, že sa nezúčastnili na voľbách, umožnili rozdelenie voličských hlasov medzi koalíciu a opozíciu. Navyše, ak máme pocit, že niet koho voliť, pretože nám nevyhovuje kandidátka politických strán, zodpovedáme za to tiež len my, občania.

Blíži sa dvadsiate výročie nášho prechodu od totalitného štátu k demokratickému. V jubilejnom roku 2009 nás čakajú mnohé významné udalosti, ktoré sú výdobytkom demokracie: prijatie európskej meny, voľby do Európskeho parlamentu, priame voľby prezidenta našej republiky, voľby do orgánov samosprávy vyšších územných celkov. O rok neskôr nás čakajú parlamentné a komunálne voľby. V nasledujúcich dvoch rokoch sa o našu podporu budú uchádzať kandidáti nominovaní politickými stranami, a možno v prezidentských a komunálnych voľbách tiež občianski kandidáti. Tieto významné kroky by nás nemali zastihnúť nepripravených.

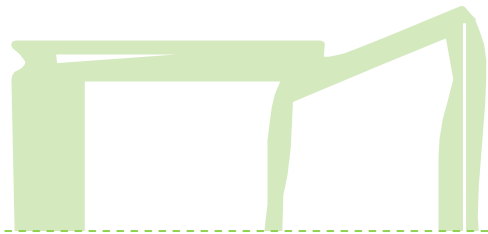
Najlepším vyjadrením našej občianskej zodpovednosti je účasť vo voľbách. Je to už existenčná nevyhnutnosť a naša veľká zodpovednosťou voči budúcim generáciám. Tomuto občianskemu právu a občianskej povinnosti sme povinní vytvárať čo najširší priestor bez ohľadu na to, či sa občan rozhodol vstúpiť do politickej strany alebo nie.

Litánie lži

Nekontrolovaná moc politických strán, jej nominantov, ktorí ovládajú dôležité posty vo verejnej správe a neobjektívne a skreslené informovanie občanov zo strany politikov majú vyvolať ilúziu, že štát občanom slúži. Lenže politici nám nehovoria pravdu.

Jeden príklad za všetky. Ako je možné, že v takej dôležitej otázke, akou je zabezpečenie občana v dôchodkovom veku sa klame? Namiesto objektívneho informovania o demografickom vývoji a štátnych príjmoch a perspektívnej schopnosti prvého piliera zabezpečiť dôchodky občanom sa vedie kampaň proti dôchodcovským správcovkým spoločnostiam (DSS), ktoré premiér prirovnáva k nebankovým subjektom. Guvernér Národnej banky Slovenska to naopak označuje za absolútne falošnú informáciu. Kto má pravdu, a kto klame? Namiesto je otázka, ako môžu po tak diametrálne odlišnej informácii, na ktorej obidvaja tvrdošijne zotrávajú, naďalej zostať vo vysokých funkciách? Exguvernér Masár podľa vlastných slov stál často pred situáciou, v ktorej sa musel rozhodnúť, či chce zostať odborníkom, alebo vyhovie politickým tlakom. Tvrdí, že sa vždy rozhodol pre odbornosť. Zrejme i súčasný guvernér radšej zostáva odborníkom.

Nový riaditeľ Sociálnej poisťovne pán Muňko dal jasne najavo, že Sociálna poisťovňa nebude mať na vyplácania dôchodkov v budúcnosti dostatok zdrojov. Prečo potom štát bez vierohodnej analýzy spochybňuje systém, ktorý už raz predložil občanom. Aká je dôveryhodnosť štátu, ktorý si nectí kontinuitu vládnutia a ktorý po každých voľbách mení svoj postoj k dlhodobým istotám občanov? Prečo štát svojim dohľadom negarantuje občanom, že ich nasporené peniaze nebudú znehodnotené? Prečo hrozí vyvlastnením 60

mld. úspor občanov? Kde je pravda a kto klame? Otázka má iba binárny charakter, áno alebo nie. Vklady sú alebo bezpečné, alebo nie a potom sú porovnateľné s pyramídovou hrou. Na odpoveď na túto vážnu otázku majú občania právo a mala by im byť primerane vážne zodpovedaná.

Politické prešľapy

Neviditeľné impérium vlády politických strán nad demokraciou nás pomaly ale isto oberá o slobodu. Je znepokojujúce denne vidieť, ako sú naše spoločné záujmy ignorované a ľudské práva porušované. Nie ľudské práva menšín v podobe frázy, ktorá už pripomína mentálne kliše, ale práva nás všetkých. Stranícka menšina terorizuje väčšinu.

Táto krutá pravda sa môže zdať ako útok na členov a sympatizantov politických strán a hnutí, ale nie je. Je to najmä o ľuďoch, ktorí sa zmocnili politických strán, využívajú ich na svoj vlastný biznis a skrývajú sa za členskú základňu. Všetky ideály zapredali kvôli vlastnému prospechu a prestali reprezentovať ľudí vo svojich vlastných stranách.

Nie je to ani o opozícii proti koalícii a naopak, pretože aj v jednom aj v druhom tábore sú takí, ktorí všetko zobchodovali a nikto im už vo vlastných stranách neverí. Je to skôr „o tebe a o mne“ o obyčajných ľuďoch žijúcich v tejto krajine, ktorí sa potrebujú pozrieť pravde do očí, zhlboka sa nadýchnuť, namaľovať hrubú čiaru a vo vlastnom záujme, pre dobro našich najbližších, pre dobro spoločenstva v ktorom žijeme, vyjadriť svoj názor.

Dejiny sa opakujú a potvrdzujú, že každá politická strana smeruje k získaniu moci. Antidemokratická centralizácia moci v rukách jediného či niekoľkých vodcov nie je nič iné, ako taktická metóda, ku ktorej sa uchýľujú v snahe urýchliť totálnu porážku opozície na ceste k totalite. Po čase radi uveria ubezpečeniam pätolizačov o ich výnimočnosti a začnú si mýliť pojmy *zvolený* a *vyvolený*.

Zápas politických strán o moc je pochopiteľný. Stranícky klientelizmus je nepochopiteľný a neakceptovateľný. Nepochopiteľné je, ak ho v demokracii obhajuje vláda. Politické prešľapy sa dajú celkom dobre ilustrovať aj na nedávno položenej otázke: „*Čo je na tom zlé, ak sa z dvoch rovnako kvalitných projektov vyberie projekt obce, ktorú vedie starosta z koalície?*“ sa dá odpovedať rovnako absurdnou protiotázkou: „*Čo je na tom zlé, ak v prípade remízy vo futbalovom zápase vyhlási víťaza predseda domáceho klubu?*“ V slušnej spoločnosti sa hrá podľa pravidiel, ktoré všetci poznajú a rešpektujú. Ani vo futbale ani v demokracii takéto „*pravidlo premiéra*“ našťastie neexistuje.

Alebo: „Čo je na tom zlé, ak politik – pri dodržaní všetkých ostatných kritérií – pomôže obci z ktorej pochádza, v ktorej chodil do školy a v ktorej vyrastal?“ „Nič“ platí len vtedy, ak tak urobí zo svojich súkromných zdrojov. „Veľa,“ ak tak urobí z verejných zdrojov. Náš pán premiér do rozdeľovania verejných zdrojov zaviedol ďalšie kritéria – osobný záujem vodcu, jeho vplyv na výsledok rozhodnutia a schopnosť obhájiť takéto absurdné rozhodnutie pred verejnosťou. Tieto tri veci spolu dovedli v minulosti ku kultu osobnosti viacerých politikov a kult osobnosti, ako všetci vieme, je súčasťou iných režimov.

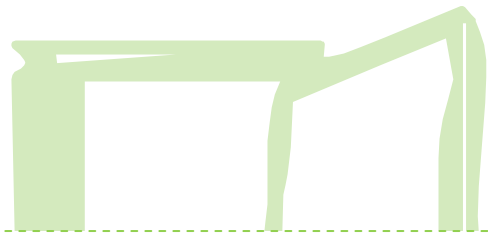
Rakovina zvaná korupcia

Korupcia sa v spoločnosti rozvinula v nebváľej miere najmä preto, že stranícki funkcionári a ich nominanti vo verejnej správe mohli, a ešte stále môžu, svojvoľne a netransparentne rozhodovať o pridelovaní majetku a iných výhod občanom, a z týchto rozhodnutí profitovať. Je nepochybné, že práve táto skupina spoluobčanov má najväčšie problémy so zákonom o preukazovaní pôvodu majetku. Aby sa korupcia mohla ešte lepšie rozvíjať, vložil parlament do rúk funkcionárov verejnej správy zákony, v zmysle ktorých mohli odpúšťať vybraným osobám, opäť bez transparentných kritérií, ich záväzky voči štátu.

Vytvorené korupčné prostredie podporilo rozvoj čiernej ekonomiky. Vidno to všade, či už hovoríme o korupcii v zdravotníctve, polícii, prokuratúre, na súdoch, na úradoch verejnej správy atď. Tento zhubný nádor sa nedá odstrániť bez aktívnej účasti zodpovedných občanov, ktorí v danej oblasti pracujú. Pre sociálny zmier v spoločnosti a dynamický rozvoj štátu je potrebné predovšetkým eliminovať vplyv ľahko a nepoctivo získaného kapitálu na základné funkcie štátu a ďalší rozvoj spoločnosti. Nie je to ľahká úloha a nemôže ju zvládnuť úzka skupina ľudí. Určite to však dokáže široká občianska aktivita a náš spoločný záujem napraviť chyby. Korupciu a klientelizmus neporazí nikto iný ako občania s nemennými hodnotami a pevnými životnými zásadami. Aj preto sa musíme postarať o to, aby na každom spoločensky dôležitom poste bol občan s morálkou, vyznávajúci a dodržiavajúci spoločensky uznávané hodnoty a zásady.

Spoločenstvo zlodějov a okrádaných

Po novembri 1989 sme s potešením vzali na vedomie zrušenie vedúcej úlohy komunistickéj strany, ktoré bolo zakotvené v ústave. Tešili sme sa z plurality politických strán. Po novembri 1989 nám však politické strany predviedli svoj spôsob zneužívania moci,

alebo svoju nekompetentnosť v riadení štátu. V dôsledku „aktivít“ politických strán žijeme v štáte, ktorý charakterizuje publicista Juraj Mesík nasledovne: *„Dnešný slovenský štát možno pomerne presne opísať ako spoločenstvo zlodejov a okrádaných.“* (Juraj Mesík, Pravda 11.1.2008).

Za ostatných devätnásť rokov sme počuli, videli a čítali o mnohých odchýlkach od demokracie. Horšie je, že sme tieto odchýlky na vlastnej koži prežili a že poznamenávajú náš život v súčasnosti aj budúcnosti.

Prvou a najväznejšou odchýlkou od demokracie je to, že zvolená moc si osobuje právo negovať práva tých občanov, ktorí ich nevolili, ale aj právo každého občana, ktorý nepatrí do politickej „svorky“. Najlepším príkladom toho, ako to funguje v praxi sú poslanci parlamentu. Podľa ústavy, na ktorú prisahali, sú povinní riadiť sa pri výkone poslanskeho mandátu vlastným vedomím a svedomím, no nerobia to.

Preukazovanie majetku

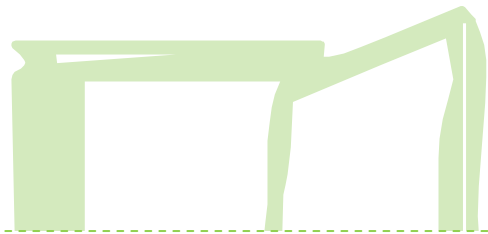
Ako vyzerá preukazovanie majetku na slovenský spôsob? Parlament, v ktorom je veľa právnikov, schváli zákon, ktorý Ústavný súd označí ako neústavný. Občan sa pýta: Prečo v našej spoločnosti nepostačuje na hodnotenie majetkového postavenia občana daňový zákon spojený s finančnou kontrolou?

Mal si zisk 100 miliónov, zaplatil si daň, 80 miliónov môžeš minúť. Mal si zisk milión, môžeš minúť 800 000. Každý, kto dodržal túto jednoduchú rovnicu, by nemal mať problém obhájiť svoj majetok. Nikomu, kto rešpektuje túto logiku, nemožno vyčítať, že je úspešný. Koho teda, akú skupinu občanov by mal postihnúť zákon o preukazovaní pôvodu majetku?

Privatizérov vraj nie! Podľa slovenského práva nie je trestné kúpiť 100 miliónový majetok za 1,5 milióna korún. Problém však môžu mať tí, ktorí v mene štátu podpísali takéto zmluvy a ktorých osobný majetok sa ani zďaleka nezodpovedá príjmom, ktorí mali v štátnej správe. Zrejme by mohla byť postihnutá aj iná skupina občanov, ktorá zbohatla na príjmoch z korupcie a čiernej ekonomiky. Želá si to politická garnitúra? Ťažko povedať, ak každého hneď napadne, že by postihla samú seba...

Ako vláda vyrába z občanov nepriateľov

Vláda sa nemôže správať k určitej skupine ľudí ako k nepriateľom bez ohľadu na to, či s nimi súhlasí alebo nesúhlasí. Nepriatelia súčasnej moci sa množia každý deň. Na prvom mieste boli novinári, ktorí si robia svoju prácu a poukazujú na nedostatky. Je na škodu veci,

že si túto skutočnosť premiér a vláda nepripustia ani vtedy, keď tri týždne po vykonaní osobnej kontroly premiéra na ministerstve životného prostredia sa mení minister pre pochybenia, na ktoré premiér pri kontrole neprišiel a poukázali na ne médiá. Rad nepriateľov postupne rástol cez DSS, občianskych aktivistov z Pezinka, bojujúcich za čisté životné prostredie, neposlušné monopoly až k ochranárom životného prostredia.

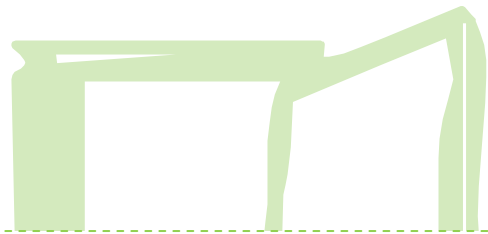
Je obdivuhodné s akou ľahkosťou sa vláda, ktorá má pre životné prostredie osobitný rezort a ktorá financuje Slovenskú akadémiu vied a má k dispozícii všetky vedecké kapacity, vysporiadala so skutočnosťou, že lykožrút sa nevzdal svojich zvyklostí. Reakcia premiéra „gratulujem ochranárom,“ je útokom vlády na skupinu občanov, ktorí sa aktívne zapájajú do ochrany prírody. Takýmto spôsobom vláda vyvoláva alebo podporuje nenávisť medzi občanmi, medzi skupinami občanov. Je otázne, či to nie je cieľom súčasnej moci. Inak je ťažké si predstaviť, prečo premiér pred tým než zaútočí na „nenažrané“ monopoly, zaútočí na nominantov štátu, ktorí sedia v predstavenstvách týchto monopolov. Zastupujú v nich väčšinového vlastníka – štát – a podľa premiéra si neplnia svoje povinnosti, pretože za osobné výhody a peknú sekretárku predajú záujmy štátu. Namiesto je otázka: *Prečo to neriešiš, keď to patrí do tvojej kompetencie, a prečo o tom informuješ mňa, ktorý s tým nemôže nič urobiť?*

Ked' spravodlivosť klame

Slovenský parlament bol už podozrievaný zo všeličoho, napr. z kupovania hlasov poslancov. Padli však také podozrenia, neboli však predložené dôkazy. Prvý raz sa však slovenský parlament ocitol v situácii, v ktorej na jeho pôde bol vicepremiér tejto republiky, minister spravodlivosti a sudca usvedčený, že klame. Volení zástupcovia ľudu, ktorí sa prisahou zaviazali, že budú rozhodovať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, túto hrubú urážku parlamentu a občanov tolerovali a človek, ktorý takto na pôde parlamentu konal, zostáva naďalej vicepremiérom, ministrom spravodlivosti a po skončení politických funkcií v civilnom živote sudcom. Pri pohľade na postoj poslancov a na prisahu poslanca je to smutná vizitka svedomia a najlepšieho vedomia našich volených zástupcov. Máme parlamentnú väčšinu, ktorej vedomiu a svedomiu to jednoducho nevaďí.

Boj o energiu?

Čo je horšie v boji o cenu energií? Napriek tomu, že ceny energií z dlhodobého hľadiska celosvetovo rastú kvôli cene ropy, ktorú kopíruje nielen zemný plyn, kvapalné palivá, elektrická energia, palivové drevo, ale aj potraviny a služby, pohrozíme vyvlastnením iba elektrárňam a SPP. Nemali by sme vyvlastniť aj Slovnaft? Nie je horšie ak nedáme

zároveň akcionárom Slovnafu ponuku, že štát odkúpi podnik za tú istú cenu, za čo ho predal? Asi len ťažko môžeme tvrdiť, že ceny pohonných hmôt zodpovedajú kúpyschopnosti obyvateľstva.

Ak sa nezamestnanosť v tomto štáte vyriešila prívom zahraničného kapitálu po našom vstupe do Európskej únie, prečo zneisťujeme tento vývoj zhoršovaním podnikateľského prostredia a vyhrázaním sa zahraničným investorom, že o investície, ktoré tu realizujú, môžu prísť? Je cieľom týchto vyhrážok zvýšenie nezamestnanosti alebo zníženie právnych istôt v tomto regióne. Čo je horšie?

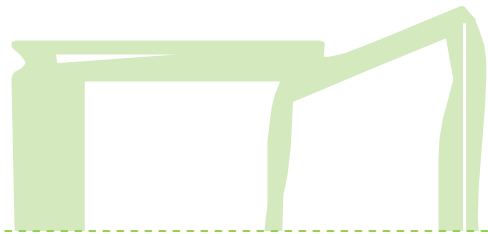
„Nenažraní“ zahraniční investori

Informácie šírené štátnou propagandou glorifikujú štát ako všemocný, proľudový systém, ktorý treba rozvíjať. Tá časť občanov, ktorá si zvykla na systém „nech sa štát postará“, je ochotná takejto prezentácii uveriť. Tá časť, ktorá sa starala alebo si už zvykla starať sa sama o seba, má s týmto systémom svoje skúsenosti a pýta sa: Prečo hovoríme o nenažranosti zahraničných investorov v prípade SPP, ak štát po privatizácii tohto podniku má z neho väčší príjem než pred privatizáciou? Z údajov uvedených vo výročných správach SPP a ceny za privatizáciu SPP uvedené v tlači ako 123 mld. po odpočítaní kurzovej straty (príloha 1) vyplýva, že pred privatizáciou mal štát ako 100% vlastník priemerný ročný príjem 6,533 mld. Sk a po privatizácii – štát ako 51% vlastník – má priemerný ročný príjem 14,444 mld. Sk, k tomu ešte 123 mld. Sk za predaj. V čom je potom výhodnejší štátny podnik?

Facka poctivej práci

Predchádzajúci vývoj spoločnosti viedol k značnej majetkovej diferenciacii obyvateľstva. Najmä z pohľadu finančného zabezpečenia občanov. Ešte stále žijeme v spoločnosti, v ktorej všetci občania vyše 40 rokov zhmotňovali výsledky svojej práce do štátneho majetku. Žijeme v spoločnosti, v ktorej do roku 1990 všetky výrobné prostriedky patrili štátu. Po roku 1990 si tento majetok rozdelila úzka skupina politicky angažovaných občanov v rozpore s akoukoľvek morálkou a ústavnou rovnosťou občanov.

Nikto o tom nechce hovoriť, ale všetci na Slovensku vedia, že ďalšia generácia – deti „revolučných“ politikov, funkcionárov štátnej správy, ich rodinných príslušníkov, priateľov a straníckych príslušníkov sú úspešní a doživotne zabezpečení bez vlastného pričinenia. Vedia tiež, že na celom svete uznávaný Tomáš Baťa, skôr ako jeho deti pričuchli k peniazom, ich najskôr naučil poctivo pracovať. Slovenská spoločnosť dostala veľkú facku a je ňou

poznámenaná dodnes. Degradácia poctivej práce vedie určitú časť spoločnosti k uznávaniu chytráctva, hrubosti, vulgárnosti, a prispieva k zhoršovaniu medziľudských vzťahov a k napätiu v spoločnosti. Toto je trauma, ktorú si uvedomujú občania, politici i ústavné inštitúcie. Niektorí úprimne, iní falošne, len politici hrajú svoje obvyklé politické divadlo ďalej.

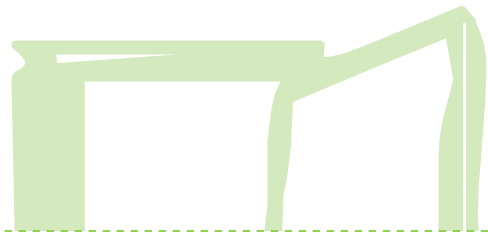
Štát sme my

Jeden z totalitných balvanov na našom krku je zlozvyk typu „Nech sa o to štát postará.“ Štát sme my a všetko čo štát poskytuje „bezplatne“ si musíme zaplatiť v inej forme. Často antisociálne, napríklad keď na služby poskytované zbohatlíkom prispievajú najchudobnejšie vrstvy obyvateľstva. To je aj súčasný stav sociálnej politiky štátu.

Verbálne ubezpečovanie občanov, že štátna moc robí všetko pre občanov, doplnené „sociálnymi balíčkami“ a značnou dávkou populizmu je v príkrom rozpore so skutočnosťou. Táto prezentácia starostlivosti o ľudí umožňuje rozvíjanie súkromného, a veľmi často pochybne získaného kapitálu, v zákulisí. Zvyšovanie pôžitkov dôchodcov, matiek na materskej a rodín s deťmi o niekoľko desiatok korún je v sumáre iba zlomkom toho, čo si finančné skupiny a miliardári v zákulisí politických strán z verejných zdrojov rozdeľujú.

Kým v rozdeľovaní štátnych zákaziek, štátneho majetku a verejných zdrojov (vrátane európskych fondov) sa už neskrývane uplatňuje a hlavne otvorene obhajuje klientelizmus a korupcia, v rozdeľovaní zdrojov sociálnej starostlivosti sa dodržiava ústavná rovnosť občanov. A tak na novorodenca v rodine privatizéra, ktorý za zlomok ceny kúpil štátny majetok, prispeje štát – teda my občania – rovnako, ako na novorodenca v rodine s podpriemerným zárobkom. A tak chudobnejšie, málo zarábajúce vrstvy obyvateľstva pracujú a odvádzajú dane preto, aby bohatí boli ešte bohatší.

Obyvatelia Slovenska sú najchudobnejší občania eurozóny, do ktorej 1.1.2009 vstúpime. Táto situácia sa nevyrieši nesystémovým poukazovaním na kúpyschopnosť obyvateľstva, na „nenažranosť monopolov“, obchodných reťazcov, cenovou reguláciou, zatváraním podnikateľov, ktorí nebudú schopní znášať straty. Zameľme si najskôr pred vlastným prahom, odstráňme nenažranosť politikov. A keďže tú neodstránia oni, máme občiansku povinnosť v nasledujúcich voľbách odstrániť ju my, občania.

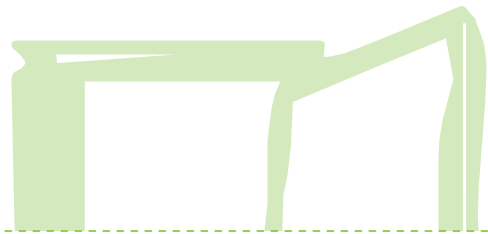
Uplatňovanie práva voliť

Paradoxom je, že politické strany – všetky dokopy – združujú zhruba 4% voličskej základne, z toho parlamentné ešte menej. Zvyšných 96% nás občanov nemá organizovanú platformu, na ktorej by analyzovali svoje problémy a hľadali východiská. Všetci vieme, že nie všetky politické strany konali počas uplynulých 18 rokov čestne a v záujme občanov, aj keď to všetky bez rozdielu tvrdia a proklamujú. Čo iné im zostáva, ak chcú našu podporu?

Zásadná zmena systému uplatňovania politickej moci v štáte ešte nenastala. Ak to chceme urobiť, musíme sa lepšie pripraviť na plnenie občianskej funkcie v demokratickom štáte. Lahostajnosť musíme nahradiť angažovanosťou, ustráchanosť odvahou, nezodpovednosť zodpovednosťou. Jednoducho musíme ísť k volebným urnám a zodpovedne voliť.

Zodpovedne znamená napríklad poctivo zhodnotiť správanie sa politikov a politických strán za uplynulých 18 rokov a tvrdo pracovať na tom, aby sme v nastávajúcom volebnom období parlament očistili od osôb, ktoré predchádzajúcim pôsobením vo funkciách zneužili svoje postavenie, konali v rozpore so záujmami občanov, svojou nekvalifikovanou a nezodpovednou činnosťou poškodili štát, a teda nás, občanov. Ktorí v štátnych funkciách, platených zo zdrojov vytvorených občanmi, hlboko pod cenu rozpredali alebo rozdali majetok štátu, profitujú z obohatenia v privatizačnom procese vedenom v rozpore so záujmami ostatných občanov, alebo z toho profitujú ich rodinní príslušníci. Ktorí sa vyhli trestnému stíhaniu vďaka amnestii danej prezidentom republiky bez vyšetrenia skutkovej podstaty podozrenia z páchania trestnej činnosti.

Len v slobodných voľbách má občan príležitosť povaliť vládu politických strán a nastoliť vládu ľudu. Nie politické strany, ale občan musí rozhodovať o svojich zástupcoch v parlamente. Aj preto musíme pozorne sledovať prácu zvolených poslancov a v najbližších voľbách preferenčným hlasovaním im buď vyjadriť opätovnú dôveru alebo naopak, do parlamentu ich viac nepustiť. Nie stranícka elita zabarikádovaná vo svojej centrále, ale občan musí byť tou poslednou inšinciou rozhodujúcou o personálnom zložení Národnej rady Slovenskej republiky.

Morálka a etika v podaní vlády

Existuje celý rad príkladov korupcie a zneužívania funkcií verejnými činiteľmi. Každý jednotlivý prípad je jasným signálom pre občanov – zásada rovnosti pred zákonom a spravodlivosť pre všetkých je denne spochybňovaná a ohrozovaná. Vláda si akoby neuvedomuje, ako dôležité je pre občana skutočné a nefalšované vyznávanie a uplatňovanie etiky a morálky v každodennom živote.

Bez toho, aby sme mohli otvorene debatovať o prešľapoch vlády a nebyť pritom atakovaný vládnymi predstaviteľmi, bude naša demokracia v ohrození. V ohrození bude aj pre nezájum čo len malej skupiny občanov o vystavenie účtu poslancom, ktorých volili. V ohrození bude aj ak polovica oprávnených voličov nepríde voliť. Demokracia neprežije bez aktívnych občanov a ich záujmu o veci verejné.

V nebezpečenstve bude demokracia aj vtedy, ak väčšina médií bude v rukách veľkých biznismenov. Ale aj vtedy, ak vláda v čele s premiérom, bude pre ňu nepríjemné témy a otázky novinárov interpretovať ako politicky motivované, spoločensky škodlivé, znevažujúce vládu a bez rešpektu voči legitímnej vláde. Popritom však zabúda, že vážnosť a úcta je vždy obojsmerná. Takže zostaviť vládu ľuďmi, ľuďmi a pre ľuďmi je možné len a jedine s občanmi.

Politické nominácie ako pôvodca zla

Politické nominácie na úradnícke miesta v štátnej správe nie sú len poďakovaním za podporu vo volebnej kampani. Sú tiež politickým úplatkom, drzo vyťahovaným z našej peňaženky, v podobe obsadzovania funkcií a miest v štátnej správe stranícky alebo inak spriaznenými osobami. Častokrát bez ohľadu na odbornosť a prax.

Spolitizovaná štátna správa nemôže, a ani nikdy nebude fungovať efektívne a v prospech občana. Investície do ľudských zdrojov vždy budú vyhodené peniaze, ak sa použijú na zvyšovanie odbornosti a kvality práce úradníkov, ktorí v štátnej správe neprežijú viac ako štyri roky. Po voľbách príde nová koalícia s rovnakou ambíciou „odmeniť“ svojich našimi peniazmi. Zotrvávanie politických strán na politických nomináciách, pre ktoré nie je žiadne opodstatnenie, je nezvratným dôkazom ich totálnej nekompetentnosti riadiť spoločnosť a nezodpovednosti pri uplatňovaní politickej moci v krajine.

Politická strana, ktorá sa nezriekne politických nominácií tohto typu, by nemala vo voľbách dostať viac hlasov, než má vlastných členov. Je načase, aby politickí lídri a vládni činitelia niesli zodpovednosť za svoje prospechárske rozhodnutia, za obsadzovanie miest

v štátnej správe „kamošmi“. Vo vláde potrebujeme lídrov presvedčených o tom, že na dôležité miesta v štátnej správe treba vybrať tých najlepších ľudí podľa skutočne preukázaných vedomostí a schopností. Obsadzovanie dôležitých postov najlepšími z výberových konaní bude súčasne aj najlepším vyjadrením morálnej zodpovednosti vlády voči občanom.

Patriotizmus ako výraz našej slobody

Každý z nás prešiel obdobím kedy si myslel, že na jednom hlase vo voľbách nezáleží a že je jedno, kto je pri moci. Hlavne že sme všetci Slováci. Dnes už je zrejmé, že navodiť zmenu, ktorá je nevyhnutná, je nemožné bez našej aktívnej participácie. To, že sme vlastenci najlepšie dokážeme záujmom a účasťou na voľbách. To bude zároveň aj jasná správa pre volených zástupcov o tom, že ignorovať sľuby dané voličom môžu len raz, a už nikdy na to nebudú mať príležitosť.

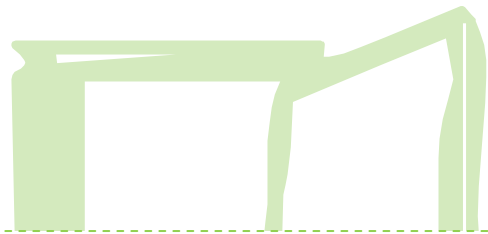
Vláda občanov

Je načase zabezpečiť ochranu práv väčšiny. Štát je v rukách menšiny aj napriek tomu, že v demokracii žiadny jednotlivец nemá právo rozkazovať inému bez súhlasu ostatných občanov. Lídrov si najímame vo volebných miestnostiach, a tam ich môžeme aj prepustiť, ak si riadne neplnia svoje povinnosti a prestanú nás zastupovať. Ak chceme, aby naša demokracia, ktorá je v kríze prežila, musíme riešiť krízu jej vodcov.

Na čo potrebujeme štát?

Občania v demokracii potrebujú štát na to, aby naň mohli delegovať funkcie, na ktoré sami s rodinou nestačia. Najmä bezpečnosť a sociálnu starostlivosť založenú na princípe solidarity. Demokraticky volené funkcie - ústavní činitelia – sú občania dočasne poverení správou vecí verejných. Je samozrejmosťou vykonávať túto funkciu čestne a vierohodne, bez toho, aby bol občan zaťažovaný ich prácou.

Mnohým voleným zástupcom ľudu, žiaľ, takáto schopnosť chýba. Všetko čo robia, robia s takým hrmotom, že im treba pripomenúť, že nie tá dielňa je dobrá, ktorá produkuje hluk, ale tá, z ktorej vychádzajú dobré výrobky. Prečo sme za 20 rokov nevyriešili problémy zdravotníctva, školstva, prečo je životná úroveň dôchodcov závislá od toho, podľa akého zákona išli do dôchodku, prečo sa z prostriedkov solidarity podporujú rovnako miliardári ako ľudia na to odkázaní? Odpoveď je jednoduchá. V tomto štáte nie je kontinuita moci. Politická elita nedokáže spolupracovať v prospech občana. Dokáže sa len pobiť o hodenú kosť.

Staronový hit – zoštátnenie

Vláda s poukazom na zníženie kúpyschopnosti obyvateľstva hrozí zoštátnením. Glorifikuje štát namiesto toho, aby otvorene hovorila o jeho zlyhaní a sústavnom zlyhávaní. Novým hitom politiky sa stáva zoštátnenie tej časti hospodárstva, ktorá neskončila v rukách slovenských privatizérov za zlomok jej hodnoty, ale paradoxne v rukách zahraničných investorov za trhovú cenu.

Zdá sa, že ústavným činiteľom v našom štáte chýba sebareflexia a historická pamäť. Len preto môžu rozprávať občanom vízie o dobrom štáte ako z knihy rozprávok. Realita je však iná. Pred úvahami o tom, čo môže štát pre občanov urobiť, skúsme si najskôr pripomenúť z doterajšej krátkej histórie Slovenskej republiky (od roku 1990) zlyhania, ktorých negatívne dôsledky padli na plecia občanov a znášajú ich doteraz.

Zlyhanie v prenájme štátneho majetku a v predaji hnutel'ného majetku štátu

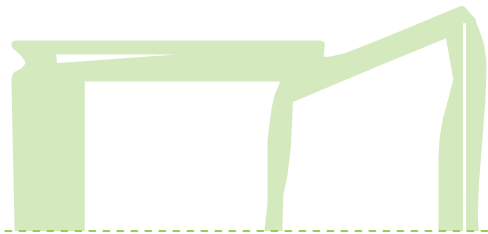
V roku 1990 začali vznikať prvé súkromné spoločnosti a začali podnikať fyzické osoby. Všetky výrobné prostriedky boli v rukách štátu, rovnako ako aj zásoby. Súkromné podniky začali vyrábať v priestoroch prenajatých od štátnych podnikov, kupovali a spracovávali ich zásoby a postupne privatizovali výrobné prostriedky. Štátna moc pripustila, aby sa štátne podniky správali ako vlastníci štátneho majetku a nie ako jeho správcovia. Tak sa stalo, že malé kolektívy štátnych podnikov minuli na mzdy a rôzne pôžitky peniaze za prenájom štátneho majetku a predaj zásob krátkodobých predmetov. Jedine príjem z privatizácie išiel na účet štátu cez Fond národného majetku.

Pri zodpovednom správaní sa štátnej moci mohli ísť zdroje z prenájmu do školstva, zdravotníctva, sociálnej oblasti – najmä však na valorizáciu dôchodkov občanov, ktorí sa o vytvorenie tohto majetku najviac pričínili.

Zlyhanie v privatizácií štátneho majetku

Štátna moc pripustila privatizáciu štátneho majetku za minimálnu cenu a často za veľmi pochybných podmienok (účelovo založené firmy krátko pred podpisom privatizačnej zmluvy, bez elementárnych predpokladov zabezpečiť rozvoj privatizovaných podnikov a zvyšovanie zamestnanosti).

Privatizácia nezačala privatizáciou finančných inštitúcií. Finančné inštitúcie štátu tak poskytli mnohé úvery za zmluvných podmienok, ktoré by žiadna súkromná finančná inštitúcia neprijala. Nenávratnými a zlými úvermi štátna moc vytvorila podmienky pre

bezdôvodné zbohatnutie jednotlivcov na úkor štátnych finančných inštitúcií, a teda na úkor ostatných občanov Slovenska.

Štátom riadený finančný sektor vytvoril podmienky na vysoké zúročenie vkladov v bankách, takže novozbohatlíci mali možnosť prísť k legálnemu príjmu. Tieto vysoké 16 až 17 %-né úroky viedli k vysokým podnikateľským úrokom 23 až 25%, k nezamestnanosti a k spomaleniu rozvoja podnikateľského prostredia. Veď kto by investoval do podnikania so ziskom 7 až 10% v štáte, v ktorom banky ponúkajú 16 až 17 %-ný úrok za uložené peniaze! Privatizáciou bolo do značnej miery zničené know-how slovenských podnikov.

Privatizované podniky boli v krátkom čase privatizérmi predané zahraničným investorom za oveľa vyššiu cenu, než akú zaplatili štátu, čo viedlo k ďalšiemu obohateniu politickými stranami privilegovaných občanov.

Zlyhanie v zákonodarstve a riadení štátu

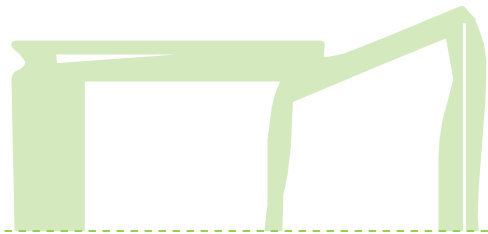
Naši legislatívcia na ministerstvách a zákonodarcovia v parlamente vytvorili a poschvaľovali zákony, v zmysle ktorých bolo rozdanie majetku štátu v súlade so zákonom a ktoré vytvorili podmienky pre korupciu v nebyvalom rozsahu. Zaviedli a dodnes podporujú stranický klientelizmus, ktorý funguje ako dokonale prepracovaný systém zadávania štátnych zákaziek prívržencom predstaviteľov štátnej moci.

Štátna moc v rokoch 1994-1998 deklarovala takýto systém hospodárenia so štátnym majetkom a verejnými zdrojmi ako snahu o vytvorenie slovenskej kapitálovej vrstvy. Žiaľ nie transparentným spôsobom. Stranícky výber prispel k likvidácii firiem, ktoré nevyhovovali straníckym štruktúram a nepatrili medzi vyvolené.

Dôsledkom uvedenej politiky stúpala nezamestnanosť, ktorú sa podarilo znížiť až v období 2002-2006 vďaka opatreniam, ktoré prilákali zahraničný kapitál. Treba však poznamenať, že podmienky, za ktorých zahraniční investori prišli (najmä daňové úľavy), poškodzujú občanov tohto štátu. Vytvárajú síce zamestnanosť, ale porušujú rovnosť podmienok pôsobenia podnikateľských subjektov na trhu.

Zlyhanie v riadení hospodárstva

Minister hospodárstva začiatkom 90-tych rokov predstavoval rezort hospodárstva nasledovným spôsobom: Ministerstvo hospodárstva riadi 524 štátnych podnikov, 24 rozpočtových organizácií, 14 výskumných ústavov atď. (počet nie je rozhodujúci). Už vtedy súkromný sektor tvoril približne 50% hrubého domáceho produktu, ale o ňom v prezentácií ministerstva nebola ani zmienka.

Boli by sme radi, keby sa táto situácia aspoň po dvadsiatich rokoch zmenila tak, že rezort hospodárstva bude riadiť hospodársku politiku štátu, vytvárať pre ňu legislatívne podmienky, navrhovať zákony, v zmysle ktorých budú môcť podnikateľské subjekty dosahovať maximálne možné zisky, platiť z nich dane a rozvíjať technológie tak, aby sme žili z umu našich občanov a nerobili otrokov zahraničnému kapitálu. Týmto kritériám neslúžil rezort hospodárstva za posledných dvadsať rokov ani v jednom kvartáli.

Základnou podmienkou ďalšieho rozvoja hospodárstva je zmena spoločenského pohľadu na podnikateľa. Podnikateľ nie je ten, ktorý okradol občanov v divokej privatizácii, predajom majetku prišiel k nekresťanským peniazom a vytvoril si veľkopanské sídlo. Podnikateľom je človek, ktorý má tvorivé myslenie, ktoré dokáže vlastnou prácou a prácou zamestnancov zhmotniť a finančne realizovať na trhu.

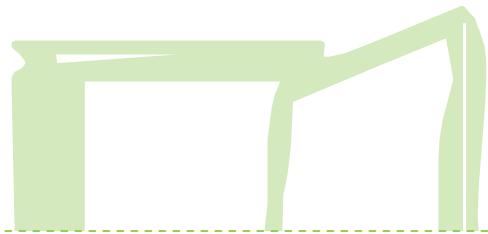
Toľko k zlyhaniam štátu, aj keď na túto tému by sa dalo pokračovať.

Demokracia ako výraz plurality politických strán

V súčasnej politickej klíme navodenej nefungovaním normálneho zápasu politických strán o presadenie riešení najlepších pre občana, sa občan cíti ako predaný. Jeho hlas je irelevantný a nik ho nepočúva. Dobré situovani, výsostne spokojní a úzko previazaní jedinci rozhodujú o všetkom. Prevládajú obchodné záujmy politikov a vybraných záujmových skupín. Výpredaj národného bohatstva rýchlo napreduje a jedinou vierou tých, ktorí tento proces menežujú, je profit za každú cenu. Korupcia vo vláde a verejnej správe sa šíri ako mor. O všetkom rozhodujú predsedovia strán vládnej koalície a hlasovacia mašinéria beží aj po dvadsiatich rokoch po starom na spôsob: „Súdruhovia, nedávajte dole ruky! Budeme hlasovať!“ Politici robte si zodpovedne svoju prácu, alebo si zbaľte kufre. Chvíľu to potrvá, kým sa nám podarí ako tak ponaprávať pošliapanú demokraciu.

Zodpovednosť médií za obranu demokracie

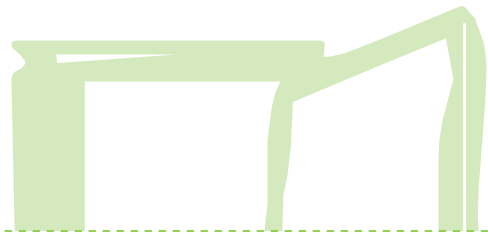
Úlohou médií v demokracii je klásť voleným zástupcom otázku a trvať na odpovedi. Tlačové konferencie vlády alebo politických strán sú až príliš často kontrolované mocnými, ktorí tlačia a presadzujú politické záujmy. Médiá v rukách oligarchie nezabezpečia slobodu prejavu a slobodu tlače, ani nedomútia volených zástupcov chovať sa zodpovedne a transparentne pri výkone verejnej funkcie.

Problémom je kvalitné, vyvážené spravodajstvo prezentujúce rôzne pohľady na vec, vrátane poskytnutia príležitosti aj na vyjadrenie opozičného názoru k názoru vládneho politika. Vážnym problémom sú tiež diskusné relácie. Politická debata? Kde prosím vás? Vopred pripravené témy, opatrne kladené otázky. Predseda vlády v televíznej diskusii bez svojho prirodzeného názorového oponenta. Prečo mu to dramaturgia dovolí? Je to vari na pokyn premiéra, ktorý sa bojí ísť do verejnej diskusie s predstaviteľom opozície? To nie je debata. V diskusii musí byť šanca aj na kladenie doplňujúcich otázok, ktorými sa jedine dá vynútiť od politika skutočná, a aj keď nechtiac - pravdivá odpoveď. Pýtať sa je právo novinára, odpovedať je povinnosť voleného zástupcu. Občan potrebuje dokonalú informáciu na to, aby sa vedel zodpovedne rozhodovať o tom, komu dá a komu nedá vo voľbách svoj hlas. A dokonalá informácia je tá, ktorá nevychádza len z jedného zdroja. Obdobie vlády jednej strany už máme predsa dávno za sebou.

Aj médiá však niekedy prispievajú k degradácii politiky. Len vďaka silnej mediálnej propagande sa dnes do parlamentu dostávajú politické strany bez ideologickej vyhranosti a stabilnej straníckej štruktúry. Politikmi sa neraz stávajú rýchlo vykvasené produkty televíznej obrazovky bez jasnej predstavy o svojom poslaní. Dôsledkom týchto patologických javov býva často štiepenie politických strán a odchody poslancov do iných poslaneckých klubov, či do úplne nových v parlamentne vzniknutých strán. Na prvú, súkromnou televíziou vytvorenú politickú stranu, si dnes už nikto nespomenie, hoci ešte nedávno jej predstavitelia sedeli vo vláde.

Demokraciu zachraňovala predovšetkým schopnosť printových médií odolávať autoritárskej politike Mečiarovej vlády. Oslabiť propagandistickú verejnoprávnu televíziu pomohol neskôr aj vznik novej súkromnej televízie s konkurenčným ale obsahovo prízemným spravodajstvom. Po vzniku Markízy vzťahy médií a politiky nadobudli novú podobu. Jej čelní predstavitelia veľmi rýchlo pochopili, akú ohromnú silu majú vo svojich rukách a začali to zneužívať vo svoj prospech. Súkromná televízia dominuje a politická scéna sa pružne prispôsobuje jej rozmarom. Počas niekoľkých rokov jedna televízia vyprodukovala ad hoc dve politické strany, peknú hŕstku poslancov, niekoľko ministrov a jedného premiéra. Dokonca sme sa v priamom prenose stali svedkami prvej firemnej revolúcie na Slovensku. Čerešničkou na torte z kuchyne súkromnej televízie bola neopakovateľná a nikým nenapodobiteľná postava bývalého košického primátora. A keďže sa v televízii hovorilo viac o makarene, makovníku, či operných spevákoch, než o dlhoch, ktoré mestu na východe zanechal, zvolili sme si ho my, občania, za hlavu štátu.

Liberáli alebo konzervatívci?

Konzervatívci pri vyjadrovaní svojich názorov najčastejšie argumentujú tradičnými hodnotami a celkom prirodzene odmietajú zmenu. Liberáli sú otvorenejší a prístupnejší reformám, ústretovejší a tolerantnejší voči druhým. V očiach konzervatívcov sú liberáli tí zlí a naopak. Večná dilema, ale pre občana je pre zachovanie právneho štátu, slobody prejavu, slobody tlače, zaručenia volebného práva, bezpečnosti a obrany národných záujmov najlepšia rozumná a vyvážená kombinácia obidvoch názorových smerov. Väčšina občanov, ktorí nie sú politicky vyhranení, má sčasti konzervatívne, sčasti liberálne názory na vec a napriek tomu dokáže žiť v úplnej symbióze so svojim okolím. Niektorí politici sa však boja opozičných názorov.

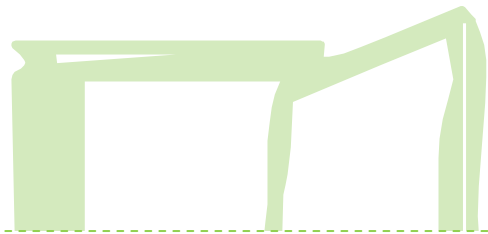
Morálka a viera nie sú nutne synonymá. Sú medzi nami ľudia, ktorí žijú morálnym životom aj keď nechodia do kostola. Posudzovanie ľudí podľa toho, či chodia alebo nechodia do kostola ich skôr rozdeľuje ako spája. To, čo potrebujeme, je viac demokracie. Nie teokracie ako jednej z možných a nebezpečných foriem vlády. Vo vedení krajiny potrebujeme morálne pevných lídrov, ktorí dodržiavajú etiku a rozhodujú v prospech občana v súlade s ústavou a zákonmi.

Strata hlasu za stratu dôvery

Pre niekoho sú voľby príležitosť pripomenúť voleným zástupcom, ako v parlamente hlasovali. Pre iných príležitosť nepokaziť „hlasovaním“ šancu získať flek alebo funkciu v niektorom úrade. Všetci vieme, že len tí druhí patria medzi vyvolených. Kde sú ostatní? Zodpovedný občan nielen dodržiava zákony, riadne platí dane, zúčastňuje sa na voľbách, slobodne vyjadruje svoje názory, ale aj volá zvolených zástupcov na zodpovednosť, kladie im otázky a dožaduje sa odpovedí. Strata dôvery znamená pre politickú stranu a zvoleného zástupcu stratu hlasu zodpovedného občana.

Deti - naša budúcnosť

Neustále prehlbovanie rozdielov medzi extrémne chudobnými a extrémne bohatými eliminuje strednú vrstvu. Vrhá na hranicu životného minima čoraz viac ľudí. Nie preto, že by sa im nechcelo robiť, alebo že by to sami chceli. Jednoducho nemajú rovnaké príležitosti. To je alarmujúce najmä s ohľadom na deti z chudobných rodín, ktoré nebudú mať rovnakú príležitosť na kvalitné vzdelanie a nikdy nebudú môcť naplno využiť svoj potenciál v prospech Slovenska. Takýto prístup k najväčšiemu bohatstvu tejto krajiny nie je len nezodpovedný, ale

je aj nemorálny. Ak chceme našim deťom zabezpečiť slobodný život v slobodnej a prosperujúcej krajine, musíme im umožniť kvalitné vzdelanie. Musíme meniť zlé veci k lepšiemu. Musíme byť lepší občania.

Čo chceme?

Niž viac a niž menej ako obnoviť poctivosť v hospodárskom a slušnosť v politickom živote krajiny. Aktívne sa zúčastňovať na verejnom živote. Otvorene vyjadrovať názory s cieľom vrátiť politike slušnú tvár. Pomôcť pri formovaní bezpečnejšieho, ekonomicky silnejšieho, sociálne spravodlivejšieho, ekologicky zodpovednejšieho a morálne pevnejšieho Slovenska. Podporovať dobro a netolerovať zlo. Dbať o transparentnosť a dôveryhodnosť pri uplatňovaní moci v štáte a podporovať efektívne a čestné spravovanie verejných záležitostí. Politika sa scvrkla na bohapusté obchodovanie. V rukách obchodníkov v politike je medzi obchodovateľné položky zaradený už aj občan. Ale my nie sme na predaj! To je aj náš odkaz obchodníkom v politike.

Ponuka na občiansku diskusiu

Skúsme načrtnúť a ponúknuť na občiansku diskusiu ako prvé kľúčové úlohy rezortu hospodárstva, ktoré je potrebné riešiť okamžite a ktorých realizácia, najmä pre ich niekoľkoročné zanedbávanie, bude trvať dlho.

Napríklad odborná príprava pracovných síl pre odvetvia, ktoré v súlade s dlhodobou hospodárskou stratégiou budeme musieť intenzívne rozvíjať. Alebo zákonodarstvo, ktoré musí uvoľňovať slobodný rozvoj podnikania, zvýhodňovať samozamestnávateľov, zvýhodňovať rodiny, ktoré sú ekonomicky sebestačné, zvýhodňovať podnikateľov, ktorí budú vychovávať pracovnú silu, budú úspešní v exporte a pod.

Potrebuje zákonodarstvo, ktoré zníži korupciu tým, že funkcionárom verejnej správy nedá možnosť svojvoľne rozhodovať, ale len jednoznačne konať v medziach zákona.

Potrebuje zákonodarstvo, ktoré znemožní likvidáciu občana štátom. Konanie orgánu verejnej správy nemôže mať charakter označovaný v rozhodnutiach „Odvolanie nemá odkladný účinok“. Naopak, každé odvolanie musí mať odkladný účinok a jedine právoplatné rozhodnutie súdu môže vyniesť konečný verdikt v spore občan verzus orgán verejnej správy. V tejto abnormálnosti a svojvôli orgánov verejnej správy sme sa dostali ďaleko za hranice justície. Súdne rozhodnutie nie je platné v odvolacom konaní až do konečného rozhodnutia vyššej inštancie. Rozhodnutie úradníka platí okamžite!

Aj diskusia na tieto a ďalšie témy môže byť vyjadrením našej ochoty a záujmu o veci verejné a môže prispieť k vypracovaniu uceleného programu rozvoja hospodárstva a k získaniu nevyhnutnej politickej podpory pre uplatnenie občianskych návrhov a odporúčaní.

V roku 1999 nám politici svorne hlásali, že bez utrpenia sa nikam nedostaneme. Trpezlivo sme trpeli. Dnes môžeme s istotou parafrázovať, že z utrpenia sa nedostaneme, ak nevymeníme politikov. Je totiž najvyšší čas na zmenu.

II. PONUKA NA ZMENU

Kríza demokracie nezanikne zakladaním nových politických strán. Tie budú ďalej budovať svoje štruktúry a fungovať na rovnakom princípe, ako všetky doteraz existujúce politické strany. Budú slúžiť úzkej záujmovej skupine občanov združených v týchto stranách alebo sponzorom či mecenášom, ktorí činnosť politických strán financujú.

Na Slovensku vznikajú politické strany štiepením, zlučovaním, odchodom nespokojných členov z materských strán do „nových“, fungujúcich na rovnakom princípe. Strana potrebuje vo voľbách získať občiansku podporu, potom rozdeliť medzi verných a vyvolených miesta v štátnej správe, peniaze zo štátneho rozpočtu, peniaze z eurofondov... To všetko starým známym spôsobom *Víťaz berie všetko*.

Strany fungujúce na tomto princípe disponujú členskou základňou v rozsahu 1 až 5 % z celkového počtu obyvateľov, pričom nerešpektujú základný princíp demokracie – občiansku slobodu a ústavnú rovnosť pre všetkých občanov, starostlivosť o životnú úroveň ľudí, starostlivosť o ich bezpečnosť a pod.

Na to, aby štát skutočne slúžil občanom, treba ešte veľa zmeniť. Neurobia to politici ani politické strany v ich súčasnej podobe. O nevyhnutné zmeny sa musia postarať občania. Je možné, že časom budeme potrebovať reformnú politickú stranu, prostredníctvom ktorej zrealizujeme to, čo potrebujeme zmeniť. Na stránkach Fóra občanov Slovenska (www.sk-forum.sk) ponúkame občanom priestor na zedefinovanie takýchto zmien a súčasne predkladáme vlastné návrhy a stanoviská.

Čo treba zmeniť?

1. Nerovnoprávne postavenie občanov so straníckou príslušnosťou a nestraníkov.
2. Prepolitizovanie celého systému riadenia spoločnosti na úkor odbornosti a profesionálneho výkonu.
3. Úroveň služieb poskytovaných občanom verejnou správou.

4. Nedodržiavanie ústavnej rovnosti práv a povinností bez ohľadu na pohlavie, etnickú, náboženskú príslušnosť alebo politické presvedčenie.
5. Zákony, ktoré svojou nejednoznačnosťou umožňujú porušovanie práv občana a podporujú klientelizmus a korupciu.
6. Zneužívanie volených funkcií a politických nominácií na ovplyvňovanie súdov, prokuratúry, úradov štátnej správy a ďalších inštitúcií politickými stranami.
7. Zneužívanie verejných zdrojov na obohacovanie sa niektorých jednotlivcov.
8. Praktizovanie štátneho dirigizmu a neopodstatneného zasahovania štátu do súkromia občanov.
9. Systém výberu daní a rozhodovania o použití ich výnosu v prospech občana.
10. Garantovanie dôstojného života v chorobe a krízových životných situáciách.

Záver

Občiansky vyspelý človek vždy, keď sa má rozhodnúť a konať v konfliktnej situácii, nepovažuje za predmet svojho záväzku v prvom rade členov svojej rodiny, obce, politickej strany, etnickej skupiny, sociálnej vrstvy alebo kolegov v práci, ale občiansku spoločnosť. Osveta v rozvíjaní občianskej spoločnosti a pestovaní občianskych cností je našou prvoradou úlohou, pretože len vzdelaní a občiansky uvedomení ľudia dokážu s týmto marazmom niečo v budúcnosti urobiť.

¹ Edward Shils (1.7.1911-23.1.1995), profesor sociológie a sociálneho myslenia na University of Chicago, USA

Príloha 1

Vyhodnotenie SPP v miliardách Sk

Údaje za rok	Výnosy z predaných výrobkov a služieb	Hospodársky výsledok		Daň	Mimoriadny odvod	Vyplatené dividendy			Príjem štátu	% Príjem štátu/výnosy
		Pred zdanením	Po zdanení			Štát 51%	Akcionári 49%	Spolu		
1994	35,162	13,253	6,321	6,932					6,932	19,714
1995	37,029	13,321	6,468	6,853					6,853	18,507
1996	40,885	13,791	7,404	6,387					6,387	15,622
1997	43,476	9,645	5,459	4,186	2,000				6,186	14,229
1998	44,290	8,574	3,674	4,900	2,000				6,900	15,579
1999	51,683	12,363	6,162	6,201	2,064				8,265	15,992
2000	61,737	4,415	2,482	1,933	3,300				5,233	8,476
2001	65,361	5,912	4,586	1,326	4,182				5,508	8,427
2002	67,527	13,535	9,193	4,342					4,342	6,430
2003	78,137	24,959	19,922	5,037		3,872	3,720	7,592	8,909	11,402
2004	75,935	30,117	23,862	6,255		9,425	9,056	18,481	15,680	20,650
2005	87,029	28,142	21,879	6,263		9,833	9,448	19,281	16,096	18,495
2006	98,828	30,917	25,091	5,826		10,385	9,977	20,362	16,211	16,403
2007	80,444	23,968	19,047	4,921		12,240	11,760	24,000	17,161	21,333
2008			0,000			8,160	7,840	16,000	8,160	

Od roku 2002 Príjem štátu z daní a dividend, po pripočítaní kúpnej ceny 123,184 209,743

Príjem minoritných akcionárov z dividend po odpočítaní kúpnej ceny -71,383

Údaje sme čerpali z výročných správ SPP zverejnených na internete a ceny za privatizáciu SPP uvedené v tlači (123 mld. po odpočítaní kurzovej straty 7 mld.).